

Reinhardt Meyer

USMERJANJE, NADZIRANJE IN POSPEŠEVANJE VZREJE IN ŠOLANJA NEMŠKEGA OVČARJA KOT DELOVNEGA PSA

Reinhardt Meyer, vodja vzreje v SV

Poštovane gospe in gospodje, dragi vzreditelji in tekmovalci!

S tem člankom in z njegovimi nadaljevanji v naslednjih številkah te revije bi vas želel senzibilizirati za nekaj problemov, ki zadevajo našo pasmo ter bi obenem želel pridobiti vašo podporo, da bi te probleme skupaj premagali.

Če bom v svojih izvajanjih dal nekaj kritičnih pripomb o naši pasmi, to nikakor ne pomeni, da želim govoriti slabo o nemškem ovčarju.

Načeloma je treba ugotavljati in to bi želel tudi tukaj jasno izpostaviti, da z nemškim ovčarjem še vedno vzrejamo najboljšo in najbolj vsestransko pasmo delovnih psov na svetu, vendar pa lahko na nekaterih delnih področjih že zaznavamo izgube, kar zadeva kakovost.

Obstaja zadnja želja gospodov von Stephanitza in Arthurja Meyerja, v kateri sta pred več kot 100 leti zapisala, da se naj vse generacije, ki sledijo, torej tudi mi, v svojih vzrejnih ciljih ravnamo po tedaj zapisanih zahtevah.

In rdeča nit, ki se vleče skozi te zahteve, se glasi:

Usmerjanje, nadziranje in pospeševanje vzreje in šolanja nemškega ovčarja kot delovnega psa.

To lahko dosežemo z:

- *vzrejo delovnega psa, ki je zmogljiv glede na svojo telesno gradnjo. S tem je mišljena anatomija psa.*

- *Vzreja delovnega psa, ki ima dobre zasnove za delo. Pri tem je nagovorjeno predvsem mentalno področje delovnega psa.*

To je naša naloga! Pri tem se do današnjega dne ni nič spremenilo!

Pri tem bom poročal o treh področjih, in sicer o prevelikih psih, o pretirani okotenosti zadnjega dela in o mentalnem področju, pri čemer pa vrstni red, ki sem ga tukaj navedel, ne odraža vrednosti oz. pomembnosti teh treh omenjenih področij.

Vzrejamo pasmo, ki je zaradi svoje vsestranske uporabnosti še zmeraj izredno priljubljena po vsem svetu.

Da je temu tako, smemo biti kot vzreditelji te pasme z vso pravico ponosni.

Če pa želimo biti tudi v prihodnosti tako ponosni na našega psa, potem se moramo soočiti s problemi, ki se, tako kot v vsakdanjem življenju, pojavljajo seveda tudi v vzreji delovnega psa.

V tej zvezi bi želel citirati gospo dr. Eichelberg, predsednico VDH za Znanost in razvoj, predsedujočo znanstvenega sosveta VDH in predsednico Družbe za pospeševanje kinoloških raziskav (GFK), ki je med drugim zapisala:

V naravi človeka je, da slabosti, kot so malomarnost, neodgovornost, sebičnost in pohlep pogosto tvorijo ugodna tla za to

...da se vzreja psa na splošno razvija v proces, z občutnim nagnjenjem k temu, da se osamosvaja ter se vse bolj oddaljuje od pasemskega standarda.

Pasemsko društvo vzreja z namenom, da bi se določena lastnost pri predstavnikih dotične pasme, čim bolj izrazila; ko je cilj dosežen pa odgovorni za vzrejo niso več dovolj pozorni, gre se prek cilja, doseženi pozitivni učinek pa se spreobrne v negativno.

Tako je tudi z velikostjo oz. s plečno višino naše pasme, še posebej pri psih, ki ji srečujemo na razstavah.

Po tem, ko je bil cilj dosežen, ter se je ta proces osamosvojil, je v pravem pomenu besede »ustrelil prek cilja« ter se pri tem vse bolj oddaljeval od pasemskega standarda, natančno tako, kot opisuje gospa dr. Eichelberg.

Plečna višina samcev je merila 68 cm in pri nekaterih še več in tudi pri samicah ni bilo dosti drugače.

Gotovo poznate tudi rek naših vzrediteljev:

»fina« bo za razstave, velika pa za vzrejo. Ta velika (v t.i. velikem okvirju) je merila in še danes pogosto meri v višino 63 cm.

Te samice v velikem okvirju, beri prevelike, so nato pogosto parili z velikimi oz. s prevelikimi psi. Samice s 63 cm plečne višine parjene s samci s 67 cm plečne višine, so dajale najverjetneje ponovno 63 cm in 67 cm pri potomcih; tako se je povprečna plečna višina vse bolj oddaljevala od pasemskega standarda.

Kot vsi veste že približno 20 let vodimo nasprotujočo si razpravo o razvoju plečne višine pri naši pasmi.

V razpravi o razvoju velikosti pri naši pasmi zagovorniki prevelikih nemških ovčarjev pogosto navajajo, da lahko volk v različnih življenjskih prostorih dosega plačno višino do 90 cm ter doseže težo do 75 kg. Pri tem pa je vzdržljiv, okreten in hiter.

Nadalje argumentirajo, da bi narava razvoj velikosti preprečila, če bi bilo za določeno živalsko vrsto to slabo.

Na podlagi teh spoznanj, tako za prizadevanja SV naj ne bi bilo razumne in argumentirane podlage, da bi plečno višino nemškega ovčarja ponovno želeli spraviti v mere pasemskega standarda.

Zoologi in genetiki pa o tem navajajo naslednje:

- V oči pade, da so volkovi toliko večji, kolikor bolj hladen je njihov življenjski prostor.

- Da je tukaj s spremembo velikosti sovpadla tudi prilagoditev okolju.

- Prilagoditev je torej vse, organizmu moramo dati le čas zanjo.

Razvoja velikosti pri volku pa nikakor ne moremo primerjati z razvojem velikosti pri nemškem ovčarju.

Ta vrsta volkov si je za spremembo svoje plečne višine iz 70 na 90 cm vzela nekaj tisočletij časa, da je lahko na vseh fizičnih področjih razvila potrebni »gradbeni načrt«. Vse kar je bilo neugodno je postalo žrtev selekcije.

To pomeni, da so lahko v teku tisočletij, v katerih se je razvijala rast plečne višine, preživeli le individuumi, pri katerih so se ustrezno s tem skupaj razvijali tudi vsi njihovi življenjsko potrebni organi, presnovni sistemi in vsa anatomsko področja.

Pri razvoju velikosti določene pasme psov, ki se zgodi v relativno kratkem obdobju, vse to ni zagotovljeno.

Vse to pa predvsem zato, ker v naši vzreji in v metodah vzreje ni selekcije, kakršno izvaja narava.

Tudi v naši skrbi za vzrejo mladičev, ki jo podpira veterinarska medicina, nikakor ni selekcije, kakršno srečamo v prosti naravi.

Nadaljnji argument, ki ga pogosto slišimo za razvoj velikosti pri nemškem ovčarju:

- *Tudi pri ljudeh se je rast oz. višina v zadnjih generacijah občutno povečala.*

- *Pogosti pri tem izhajamo iz tega, da je razlog za to v izboljšanjem prehranskem stanju.*

- *Tudi prehranski pogoji pri psih so se izboljšali, tako da so morali psi, na podlagi kakovostnejše hrane, nujno postati tudi večji – tako navedena argumentacija.*

Sicer drži, da smo ljudje postali občutno večji, da ima pri tem veliko vlogo boljša prehrana je tudi zelo verjetno.

Vendar pa za to nikakor ni potrebno, da bi bila to pozitivna in končno smiselna reakcija na nove pogoje v okolju.

Niti ljudje niti domače živali nismo izpostavljeni **naravni selekciji** in s pomočjo medicine si lahko danes privoščimo skoraj vse.

Moramo pa si zastaviti vprašanje, ali ni »ljudska bolezen«, to so bolečine v hrbtu, povezana z velikostjo. Pri človeku seveda nimamo možnosti selekcije.

To možnost pa seveda imamo pri psih in ni razloga, da bi nedejavno opazovali, kako postajajo predstavniki določene pasme vedno večji, težji in lenobni oz. počasni, samo zato, ker je postala njihova prehrana boljša ter telo na to reagira.

Dolgoletne razprave v pravzaprav vseh organih društva niso vodile do nobenega ukrepa, ki bi usmerjal vzrejo v tej smeri.

Na seji Odbora za vzrejo, spomladi leta 2004 smo o tem ponovno razpravljali in obravnavali smo tri možnosti. Ukrep, katerega smo želeli sprejeti, naj bi zaustavil razvoj velikosti ter nato v določenem obdobju ta razvoj velikosti ponovno privedel v smer plečne višine, kakor jo predpisuje standard.

V tistem trenutku nam je bilo vsem jasno, da lahko razvoj velikosti zavremo le s tako imenovano »vzrejo z metodo izločevanja«¹ ter jo v majhnih korakih privedemo nazaj na standardno višino. Nadalje smo se zavedali, da kateri izmed drugih sistemov, kot je na primer ocenitev vzrejne vrednosti ali molekularna genetika za rešitev tega problema niso uporabni oz. jih še nimamo na razpolago.

Na eni strani smo razpravljali o tem, da bi zgornjo mejo višine za določeno obdobje ukinili ter z določeno ureditvijo oz. s pravilnikom poskrbeli za to, da bi se smele opravljati le paritve, s katerimi bi višino »izravnavali«.

Naslednja alternativa bi bila, da s takojšnjo veljavo, vsem živalim, ki ne ustrezajo velikosti, ki jo predpisuje standard, ne bi več podeljevali vzrejne ocene »odlično«, da jih ne bi več uvrščali v prvi vzrejni razred (Kkl.1), oz. da bi jim dali vzrejno prepoved.

Vendar pa je bil vzrejni odbor mnenja, da sta obe te možnosti manj smiselni ter ju je zavrzel.

Če bi ukrepali tako rigorozno, bi namreč nujno izgubili zelo velik genetski potencial.

Ob vsem povedanem namreč ne smemo pozabiti, da na kakovost nemškega ovčarja vpliva mnogo več dejavnikov in ne samo njegova plečna višina.

Vzrejni odbor je nato sprejel naslednji sklep in menim, da je pomembno, da izvleček tega sklepa tukaj ponovno jasno in smiselno formuliram:

- z začetkom razstavne sezone 2005 je treba meriti plečno višino v razredu mladih od 12 do 18 mesecev (JKL).
- To višino si sodniki zapisujejo v svojo knjižico.
- Dejavnik plečne višine je treba dosledno upoštevati pri uvrstitvi psa.
- Z začetkom razstavne sezone 2006 je treba enako ravnati tudi v razredu mladih od 18 do 24 mesecev (JHKL).
- Od razstavne sezone 2007 dalje pa se temu pridružuje še razred delovnih.

---

¹ Vzreja z metodo izločevanja pomeni, da poskušamo določene napake izravnati z lastnostmi, ki le-tem nasprotujejo.

To je bil, mislim da soglasni sklep, ki ga je brez zadržkov sprejel tudi upravni odbor društva SV.

Ta sklep je veljaven tudi še danes.

Od leta 2007 dalje je treba psom na vzrejnih razstavah meriti plečno višino. Občutno prevelike pse kolegi sodniki bolj ali manj dosledno postavljajo nazaj, da tako dosegajo slabše uvrstitve. To je povzročilo mnogo vika in krika, vendar pa je učinkovalo. Na koncu je ta akcija vendarle pokazala uspeh.

Strinjanje, zavračanje, nesporazumi, nezadovoljstvo, nejevernost so skupno pripeljali do tega, **da je postala plečna višina naše pasme tema številka ena v vseh razpravah.**

Na vseh vogalih, ob vseh omizjih vzrediteljev, povsod v našem društvu se govori o problemu plečne višine. Plečna višina je tako postala prioriteta v večini glav vzrediteljev, ko le-ti načrtujejo paritve svojih samic.

S tem je bil dosežen prvi etapni cilj in več tudi nihče ni pričakoval.

Mi, ki smo odgovorni za vzrejo, pa moramo stopati po tej neprijetni in boleči poti.

Gospa dr. Eichelberg in prof. dr. Diestl, svetovno priznani genetik, sta na kongresu vzrejnih sodnikov in vzrejnih mojstrov, decembra leta 2007, soglasno izjavila:

***Pot, ki ste jo ubrali, je ta čas edina pravilna.
(prof. Diestl, dr. Eichelberg)***

Avtomatično smo prevzeli dediščino, ki smo jo mnogi sooblikovali in naša dolžnost je, da naslednja leta izkoristimo za to, da dosežemo izboljšanje.

Če vzamem razred delovnih samcev na BSZS ter ga opazujem kot reprezentativnega, lahko ugotavljam naslednje:

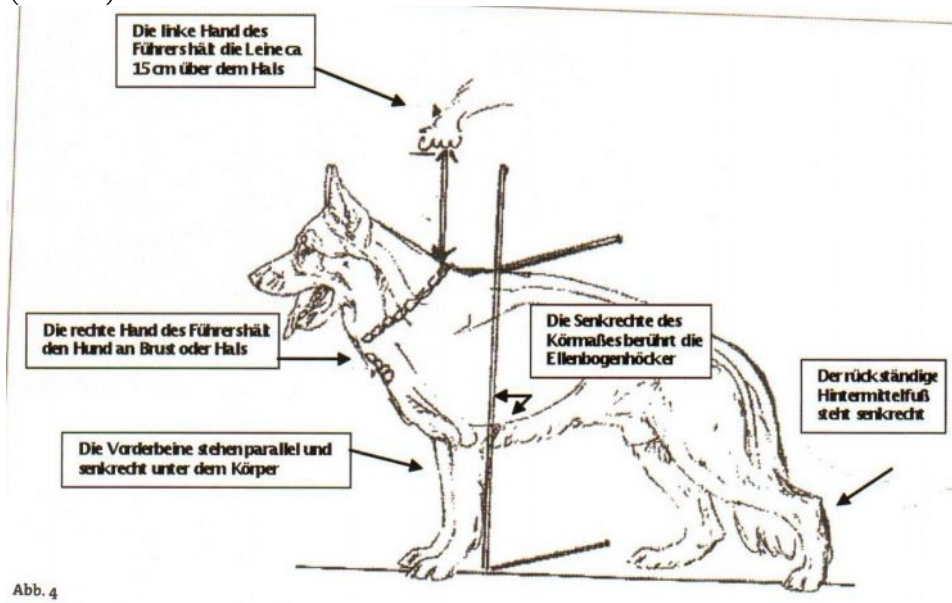
Povprečna plečna višina prvih 25 samcev na BSZS v letu 2009 je bila za 1 cm nižja kot v letih 2007 in 2008.

Vselej znova lahko opazujemo, kako se na vzrejnih razstavah ter vzrejnih pregledih s spretnim postavljanjem poizkuša občutno velike pse predstaviti kot pse s standardno višino.

Pri postavljanju psov je nekaj elementarnih stvari, ki jih bodo sodniki od vodnikov psov v prihodnje zahtevali. To bo nujno potrebno, če želimo korektno izmeriti pse.

To bi želel še enkrat v posameznem obrazložiti.

(slika 4)

Pes stoji enakomerno oz. uravnoteženo na vseh štirih šapah. Stopalo zadnje noge, ki je postavljeno nazaj, je postavljeno navpično na tla. Tudi prednje noge stojijo navpično in paralelno (ne z razširjenimi nogami) pod telesom. Vodnik drži psa z eno roko na vratu ali pod prsmi, tako da pes stoji mirno. Z drugo roko pa drži povodec od 10 do 20 cm na vratom psa.

Odbor za vzrejo je na svoji spomladanski seji leta 2009 sprejel sklep, za katerega je bil že čas, da ga sprejme, in ki predstavlja naslednji odločilni korak v smeri višine, ki ustreza standardu. Iz tega razloga so vsi vzrejni mojstri ter vodje vzrejnih pregledov prejeli naslednje obvestilo, ki vam ga tukaj posredujem.

Pomembno obvestilo za vse vzrejne mojstre in vodje vzrejnega pregleda oz. vodje prireditve:

*Odbor za vzrejo je na svoji seji aprila 2009 glede korektnega ugotavljanja plečne višine sklenil, da je treba od sezone vzrejnih pregledov 2010 dalje **vse** pse meriti na trdni in ravni podlagi.*

Tako mora društvo, ki organizira vzrejni pregled zagotoviti, da ima vzrejni mojster od leta 2010 dalje na razpolago ustrezno izdelano ravno ploščo kot podlago za merjenje psov.

Izdelana ploščo za merjenje mora biti minimalno tako velika, da lahko pes na njej stoji v naravni drži, ne da bi obstajala nevarnost, da bo spredaj, zadaj ali na straneh zdrsnil s plošče. Za ustrezno smatramo ploščo, ki je meri minimalno 170 cm v dolžino × 100 cm v širino. Debelina oz. kakovost plošče mora biti tolikšna, da vzdrži težo psa in eventualno še vodnika ter se pod

težo ne upogiba oz. ne popusti. Plošča za merjenje mora biti poleg tega takšne kakovosti in tako postavljena, da je preprečeno njeno zibanje oz. tresenje, ko pse stopi nanjo.

Nadalje plošča ne sme biti gladka; obložena mora biti s protizdrsno oblogo (preproga, gumijasta blazina), da lahko pes na njej stoji enakomerno oz. uravnoteženo na vseh štirih šapah.

Plošča za merjenje mora biti postavljena na podlagi na kraju, kjer se nahajata vzrejni mojster in zapisnikar.

Ni dovoljeno zapuščati prostora, kjer se odvija vzrejni pregled z namenom, da bi se pse merilo keje drugje.

Plečno višino posameznega psa meri izključno vzrejni mojster in izključno na plošči za merjenje, ki jo da na razpolago društvo, ki vzrejni pregled organizira.

Obnašanje psa med merjenjem (negotovost, plahost, agresivnost in podobno) mora biti vneseno pod točko III. v vzrejni knjižici (Koerschein), v rubriki »značaj«!

Tako je zagotovljeno, da bo na naši najpomembnejši prireditvi, to je na vzrejnem pregledu, lahko enotno korektno izmerjen vsak pes.

Prav gotovo s tem ne bomo mogli preprečiti, da bi se tudi v prihodnje vselej znova pojavljali psi, ki bodo v smislu plečne višine odstopali.

Vendar pa se psi, ki odstopajo, ne razstavljajo več, ali pa so vzreditelji sami ugotovili, da ti psi na razstavah dosegajo slabše uvrstitve.

Kot rezultat tega bo sledilo, da ti psi ne bodo več uporabljeni v vzreji.

To lahko beležimo kot zelo velik uspeh, ki ga je bilo mogoče uresničiti le zato, ker je večina sodniških kolegov v sprejetem ravnanju glede problematike višine soglašala, ker so bili ti koraki izvedeni ustrezno in s preudarkom ter je bilo tako mogoče doseči današnje vmesno stanje.

Nadaljevanje sledi!

Reinhardt Meyer
vodja vzreje v SV

*Prevod iz revije SV Zeitung, junij 2010
Katja Krajnc©*